

Kyrkynjy Aýatyň Gizlin Taryhy — Ýigrimi Dokuzynjy San

Hezekiýel Onunjy Sanı

Jeff Pippenger

2026-08-31

Hezekiel kitabynda köp täsin hem möhüm pygamberlik setirleri we hakykatlar bar. Ybadathananyň içindeki pygamberlere deňişli Mukaddes Kitapdaky şekillendirmeleriň arasynda, ähli beýlekilerden hem beter, tigirleriň içindeki tigirleri kesgitleýän pygamber Hezekieldir. Ol tigirler, Uýam Waýtyň aýdysyna görä, soňky ýagşyň döwründäki wakalaryň yzygiderliligini görkezýän adam işjeňliginiň çylşyrymly özara täsirini aňladýar. Şol wakalar pygamberiň özi ýerine ýetirilen bir timsalyň bölegi bolanda görkezilýär; mysal üçin, dördünji bapdaky Iýerusalimiň gabawy baradaky şekillendirmede Hezekieliň çep, soňra bolsa sag gapdalynda ýatşy ýaly. Şeýle-de Hezekieliň taryhynyň çäklerini kesgitleýän on üç anyk sene bar; şeýle etmek bilen, ýüz kyrk dört müň adamyň möhürleşýän soňky ýagşy döwrüniň ýol belgilerini berýär. Hakykatlar diňe seneler arkaly däl, eýsem on ýedi, on dokuz, ýigrimi baş, ýetmiş, kyrk, üç ýüz togsan we elbetde, otuz ýaly sanlar arkaly hem ýetirilýär. Hezekiel kitabyndaky, belki-de, in möhüm san bolan başga bir san hem ýüz ellidir. Şeýle-de bolsa, ýüz elli sany Hezekiel kitabynda duş gelinmeýär. Şeýle-de bolsa, setir üstüne setir — ol şol ýerde bardyr.

Ýüz elli sany gabawyň çyzygynyň içinde pygamberlik taýdan ýerleşdirilendir, we gabaw aýratyn bir pygamberlik çyzygydyr; ýa-da isleseň, gabaw bir tigirdir. Taryhyň pygamberlik çyzygy hemişe alfa we omegany özünde saklar, şeýle etmek bilen hem alfa bilen omegananyň häsiýetleri şol çyzygyň başynda we ahyrynda görkezilmelidir, ýogsam ol çyzyk däl. Gabawyň alfa wakasy Ýezekiliň aýalynyň ölümü boldy, gabawyň soňy bolsa Iýerusalimiň weýran edilmegi arkaly şekillendirilişi ýaly, Mesihniň gelniniň ölümü boldy.

Men, Ýahýa, mukaddes şäheri — täze Iýerusalimi — asmandan, Hudaýyň ýanyndan, adamsy üçin bezelen gelin ýaly taýýarlanyp inip gelýänini gördüm. Soňra asmandan gelen beýik bir sesi eşitdim; ol şeýle diýýärdi: Ine, Hudaýyň çadyry adamlar bilendir, Ol olar bilen ýaşar, olar Onuň halky bolarlar, Hudaýyň Özi olar bilen bolup, olaryň Hudaýy bolar. Hudaý olaryň gözlerinden ähli ýaşlary süpürüp aýrar; indi ne ölüm bolar, ne hasrat, ne agy, ne-de agyry bolar; çünki öňki zatlar geçip gitdi. Tagtda oturan şeýle diýdi: Ine, Men ähli zady täzeläp ýasaýaryn. Soňra Ol maňa diýdi: Ýaz, çünki bu sözler hakykydyr we ygtybarlydyr. Ol maňa ýene diýdi: Tamam boldy. Men Alfa we Omega, başlangyç we ahyrzaman. Suwsana ýaşaýyş suwunyň çeşmesinden mugt bererin. Ýeňiji ähli zady miras alar; Men onuň Hudaýy bolaryn, ol hem Meniň oglum bolar. Emma gorkaklar, imansyzlar, nejisler, ganhorlar, zynahorlar, jadygöýler, butparazlar we ähli ýalançylar ot we kükürt bilen ýanýan kölde öz paýlaryny alarlar; bu ikinji ölümdir. Soňra ýedi soňky bela bilen doly ýedi kasesi bolan ýedi perişdäniň biri maňa gelip gepledi we şeýle diýdi: Bu ýere gel, saňa gelni, Guzynyň aýalyny görkezeýin. Ylham 21:2–9.

Gabawyň başlanýan pursadynda Ezeýeliň aýaly aradan çykýar, we şol ýerde ol Ezeýeliň “gözleriniň arzuwy” diýlip atlandyrylýar; şol bir bapda beýan edilen Iýerusalimiň weýran edilmeginde bolsa, Iýerusalim Ysraýylyň “gözleriniň arzuwy” diýlip görkezilýär.

Ýene-de dokuzynjy ýylda, onunjy aýda, aýyň onunjy güni Rebbiň sözi maňa gelip şeýle diýdi, ... Şeýle hem Rebbiň sözi maňa gelip şeýle diýdi: «Eý, ynsan ogly, ine, Men seniň gözüňiň söýgüli zadyny bir urgy bilen senden alýaryn; emma sen ne ýas tut, ne agla, ne-de gözyaşlaryň aksyn. Ah urmakdan saklan, öli üçin ýas etme, selleňi başyňa daň, aýaklaryňa köwüşüňi geý, dodaklaryňy örtme we adamlaryň çöregini iýme». Şeýlelikde, men irden halka sözledim; agşam aýalym aradan çykdy; ertesi ir bilen hem maňa buýruşy ýaly etdim. Şonda halk maňa: «Sen edýän bu işleriň bize nämedigini bize aýtjak dälmi?» diýdi.

Soň men olara şeýle jogap berdim: «Rebbiň sözi maňa gelip şeýle diýdi: Ysraýyl öýüne aýt: Hökmürowan Reb şeýle diýýär: Ine, Men Öz mukaddes ýerimi — güýjüňiziň şöhratyny, gözleriňiziň höwesini, janyňyzyň rehim edýän zadyny haram ederin; siziň taşlap giden ogullaryňyz bilen gyzlaryňyz gylyçdan geçiriler. Siz hem meniň edenim ýaly edersiňiz: dodaklaryňyzy örtmersiňiz, adamlaryň çöregini iýmezsiniňiz. Selleleriňiz başlaryňyzda, aýakgaplaryňyz aýaklaryňyzda bolar; matam tutmarsyňyz, aglamarsyňyz; tersine, öz günäleriňiz sebäpli gurarsyňyz we biri-biriňize garşy nala çekersiňiz».

Şeýlelik bilen, Hezekiýel size bir alamatdyr; onuň eden ähli işlerine görä, siz hem edersiňiz; bu zatlar bolup geçende, Meniň Reb Hudaýdygymy bilersiňiz. Şeýle hem, eý ynsan ogly, Men olardan olaryň güýjüni, şöhratlarynyň şatlygyny, gözleriniň islegini we ýüreklerini baglan zadyny, ýagny ogullaryny we gyzlaryny alyp goýjak günümde, şol günde gutulan saňa gelip, muny seniň öz gulaklaryň bilen eşitmegiň üçin habar bermezmi? Şol günde, seniň agzyň gutulan adama açylar, sen gepleýärsiň we indi lal bolmarsyň; sen olar üçin bir alamat bolarsyň; olar hem Meniň Rebdigimi bilerler. Hezekiýel 24:1, 15–27.

Gabawyň alfasy Hezekieliň arzuwynyň ölümidir, omegasy bolsa Ysraýylyň arzuwynyň ölümidir.

Eşidip-de, Eşitmezlik Etmek

Ýaşulularyň ýa-da halkyň belli bir derejede Hezekieli diňleýän hökmünde görkezilýän baş ýagdaýy bar. Hezekiel 8:1-de Ýahudanyň ýaşululary onuň önünde otyrlar. Hezekiel 14:1-de ýaşulular gelip, onuň önünde otyrlar. Hezekiel 20:1-de Ysraýylyň ýaşululary Rebden soramak üçin gelýärler. Hezekiel 37:18-de Hudaý Hezekiele şeýle diýýär: “Halkyň ogullary saňa ýüzlenip: «Bular bilen nämäni göz önünde tutýanyňy bize görkezmezmiň?» diýenlerinde”. Ýigrimi dördünji bapda bolsa halk gönüden-göni şeýle sorayar: “Edýän bu işleriňiň bize nämedigini bize aýtmazmyň?” Baş ýagdaýyň her birinde-de ýaşulular ýa-da halk Laodikýa ýagdaýyndadyr.

Soň ol diýdi: Bar-da, bu halka aýt: Eşidiň, ýöne düşüňmäň; görüň, ýöne aňlamagyňyz bolmasyn. Bu halkyň ýüregini gatadyp goý, gulaklaryny agraldyp goý, gözlerini ýumdur; goý, gözleri bilen görmesinler, gulaklary bilen eşitmesinler, ýürekleri bilen düşüňmesinler, yza dolanmasynlar we şypa tapmasynlar. Işaýa 6:9, 10.

Yşaýanyň şaýatlygynda görmegi we eşitmegi boýun gaçyrýanlaryň baş ädimi bilen, halkyň eşidip-de eşitmeyändigini beýan edýän baş şekillendiriş hem-de halkyň görüp-de görmeýändigini beýan edýän baş şekillendiriş özara gabat gelýär.

Emma Rebbiň sözi olar üçin buýruk üstüne buýruk, buýruk üstüne buýruk; setir üstüne setir, setir üstüne setir; bu ýerde biraz, ol ýerde biraz boldy; olar gidip, yza gaçyp ýykylar ýaly, döwölüp, duzaga düşüp, tutulyp alnyp gidiler ýaly. Işaya 28:13.

Olaryň arasyndan köpüsi büdreyer, ýykylar, döwürler, duzaga düşer we ele düşer. Işaya 8:15.

Alamatlar

Hezekieliň ýigrimi dördünji babynda, gabaw bilen Hezekieliň aýalynyň — onuň gözleriniň höwesiniň — ölümü bilen başlanýan döwür, Iýerusalimiň — Ysraýylyň gözleriniň höwesiniň — ölümü bilen tamamlanýar. Bir ýarym ýyllyk gabaw Altynbaş bilen Omeganň goluny özünde saklaýar, we bu döwür bir alamat bilen başlanýar hem-de bir alamat bilen tamamlanýar. Hezekieliň ýigrimi dördünji babyndaky ýaly, Isa Matta ýigrimi dördünji babynda gabawyň alamatyny görkezýär.

Mesihniň sözleri köp sanly halkyň gulagyna eşidilerdi; emma Ol zeýtun dagynda ýeke özi oturan wagty, Petrus, Ýahýa, Ýakup we Andreas Onuň ýanyna geldiler. Olar: «Bize aýt, bu zatlar haçan bolar? Seniň gelişiniň we dünýäniň ahyrynyň alamaty näme bolar?» diýdiler. Isa şägirtlerine Iýerusalimiň weýran edilmegini we Öz gelişiniň beýik gününü aýratynlykda ele alyp jogap bermedi. Ol bu iki wakanyň beýanyny bir-birine utgaşdyrdy. Eger-de Ol geljek wakalary Öz görşi ýaly şägirtlerine açyp görkezseydi, olar bu görnüşe çydap bilmezdiler. Olara rehim edip, bu iki uly çökgünligiň beýanyny birikdirdi-de, manysyny özläriniň öwrenip çykmagyna ýol goýdy. Ol Iýerusalimiň weýran edilmegine ýüzlenende, Onuň pygamberlik sözleri şol wakadan aňryk geçip, Reb öz ýerinden çykyp dünýäni olaryň etmişleri üçin jezalandyryjak, ýer özüne dökülen gany açyp görkezjek we öldürilenlerini indi mundan beýläk örtüp goýmajag günündäki ahyrky ýangyna çenli uzap ýetýärdi. Bu tutuş söz diňe şägirtler üçin däl, eýsem ýer yüzüniň taryhynyň soňky sahnalarynda ýaşajaklar üçin hem berildi.

Şägirtlerine ýüzlenip, Mesih şeýle diýdi: «Hiç kim sizi aldamasyn diýip ägä boluň. Çünki köp adam Meniň adym bilen gelip: “Men Mesih” diýerler; hem-de köpleri aldarlar». Köp ýalan mesihler peýda bolup, gudratlar görkezýändiglerini öňe sürerler we ýewreý milletiniň halas ediljek wagtynyň gelendigini yglan ederler. Olar köpleri azdyrarlar. Mesihniň sözleri ýerine ýetdi. Onuň ölümü bilen Iýerusalimiň gabawy aralygynda köp ýalan mesihler peýda boldy. Emma bu duýduryş dünýäniň şu döwründe ýaşayanlara-da berildi. Iýerusalimiň weýran edilmeginiň ön ýanynda edilen şol bir aldawlar asyrlaryň dowamynda edilip gelindi we ýene-de ediler.

“Siz uruşlar we uruş habarlary hakda eşidersiňiz; serediň, biynjalyk bolmaň; çünki bularyň hemmesi bolmalydyr, emma ahyr heniz däl.” Iýerusalimiň weýran edilmeginden ön adamlar agalyk ugrunda göreşdiler. Imperatorlar öldürildi. Tagtyň ýanynda durýar diýlip hasap edilýänler öldürildiler. Uruşlar we uruş habarlary bardy. Mesih: ‘Bularyň hemmesi bolmalydyr, emma ahyr [ýewreý milletiniň millet hökmünde ahyry] heniz däl. Çünki millet

millete garşy, patyşalyk patyşalyga garşy galar; dürli ýerlerde açlyklar, gyrgyn keselleri we ýer titremeler bolar. Bularyň hemmesi hasratlaryň başlangyjydyr’ diýdi. Mesih aýtdy: Rabbiýler bu alamatlary görenlerinde, olary Hudaýyň Öz saýlanan halkyny gulçulykda saklan milletleriň üstüne inderýän hökümleri diýip yglan ederler. Olar bu alamatlaryň Mesihniň gelmeginiň nyşanydygyny yglan ederler. Aldanmaň; bular Onuň hökümleriniň başlangyjydyr. Halk özüne bil baglady. Olar toba etmediler we Men olary şypalandyrrar ýaly öwürülmediler. Olar gulçulykdan boşadylmagynyň nyşanlary hökmünde görkezýän alamatlary, olaryň ýok bolşunyň alamatlarydyr.” The Desire of Ages, 628.

66-njy ýylda Iýerusalimiň gabalmagy, Rimiň öz baýdaklaryny mukaddes ýeriň daşky howlusynda goýmagynyň alamatyny öz içine alýardy. Isanyň 66-njy ýyldan 70-nji ýyla çenli döwürdäki wakalar baradaky düşündirişi, 70-nji ýyldaky weýrançylygy Onuň Ikinji Gelşi bilen utgaşdyrdy; we Onuň Ikinji Gelşi bilen baglanyşykly bir alamat bar.

“Tiz biziň gözlerimiz Gündogara çekildi, çünki ol ýerde adamyň eliniň ýarysynyň ululygyndaky ýaly kiçijik gara bulut peýda bolupdy; biz hemmämiz munuň Ynsan Oglunyň Nyşanydygyny bilýärdik.” The Day Star, 1846.

Milady 66–70-njy ýyllaryň taryhynyň başlangyjy we soňy, gabawyň başlanmagy hem-de şäheriň weýran edilmegi bilen baglanyşykly bir alamaty öz içine alýar; bu alamat milady öňki 587-nji we 586-njy ýyllarda gözleriň höwesiniň ölümi bilen baglanyşykly alfa we omega alamaty bilen gabat gelýär.

Bir ýarym ýyllyk gabawyň taryhy ahyrky günler üçin bir “alamatdyr”. Ezekeiliň taryhynda görkezilen akmak gyzlaryň garşylykly nusgasy, biziň eramyz 66-njy ýylda gabawyň alamatyny görüp, amanyga gaçan paýhasly gyzlaryň taryhynda tapylýar. Bir ýarym ýyllyk gabaw, ybadat edýänleriň iki toparyny ýüze çykarýan alamatdyr. Bir topar bu alamaty düşüner, beýleki topar bolsa — Işaya tarapyndan “köpler” hökmünde görkezilen — görmez we eşitmez.

Köp we Az

Şonda patyşa hyzmatkärlerine şeýle diýdi: Muny el-aýagyny baglap, alyp gidin-de, daşarky garaňkylyga taşlaň; ol ýerde agy we diş gyjyrdatma bolar. Çünki çagyrylanlar köp, saýlananlar bolsa azdyr. Matta 22:13, 14.

Şeýlelik bilen, soňkular ilkinjiler bolar, ilkinjiler hem soňkular: çünki çagyrylan köp, ýöne saýlanan azdyr. Matta 20:16.

Görmek we Eşitmek

Hezekiel kitabynda ýerine ýetirilen baş tymсал bar, şonuň ýaly-da Hezekiel ýolbaşçylara we halka baş gezek sözledi. Şol iki şaýat «görmekden» ýüz öwürýän we «eşitmekden» ýüz öwürýän baş akylsyz gyzy tanadýar. Olar Ýahuda taýpasynyň Arslany hökmünde Öz pygamberlik Sözüniň möhürlerini açýan Isa tarapyndan artdyrylýan bilimi görmegi-de, eşitmegi-de ret edýärler.

Dünýä görer we eşider

Eý, dünýäniň ähli ýaşajylary we ýer ýüzünde mesgen tutanlar, daglaryň üstünde baýdak galdyrylanda, oňa serediň; surnaý çalnanda hem, oňa gulak asyň. Işaýa 18:3.

Şol günde kerler kitabyň sözlerini eşiderler, körleriň gözleri bolsa garaňkylykdan we zulmatdan çykyp görer. Işaýa 29:18.

Akmak hem Sersäm Halkymyň Bilimi Ýok

Haçana çenli baýdagy görüp, surnaý sesini eşitjek? Çünki Meniň halkym akylsyz, olar Meni tanamadylar; olar samsyk çagalardyr, düşüňjeleri ýokdur: ýamanlyk etmäge dana, ýöne ýagşylyk etmegi bilmeýärler. Ýeremiýa 4:21, 22.

Muny Ýakup öýünde ygılan ediň, muny Ýahudada jar ediň-de, şeýle diýiň: Eý, akylsyz we düşüňjesiz halk, indi muny diňläň; gözleri bar, emma görmeýärler; gulaklary bar, emma eşitmeýärler. Ýermeýa 5:20, 21.

Gozgalaňçy öý

Rebbiň sözi ýene-de maňa gelip şeýle diýdi: «Eý, adam ogly, sen gozgalaňçy bir öýüň arasynda ýaşajarsyň; olaryň görmäge gözleri bar, emma görmeýärler; eşitmäge gulaklary bar, emma eşitmeýärler; çünki olar gozgalaňçy bir öýdürler». Ezekeiel 12:1, 2.

Şonuň üçin Men olara tymsallar arkaly gepleýärim; çünki olar görüp hem görmeýärler, eşidip hem eşitmeýärler, ne-de düşüňýärler. Olarda Esaýasyň pygamberligi berjaý bolýar; ol şeýle diýýär: Eşidip eşidersiňiz, emma düşüňmersiňiz; görüp görersiňiz, emma aňsyrmarsyňyz. Çünki bu halkyň ýüregi galyňlaşdy, gulaklary agyr eşidýär, gözlerini bolsa özleri ýumdular; ýogsam gözleri bilen görerlerdi, gulaklary bilen eşiderlerdi, ýürekleri bilen düşüňip, ýüz öwürerlerdi, Men hem olary şypalandyrdym.

Emma siziň gözleriňiz bagtlydyr, çünki olar görýärler; gulaklaryňyz hem bagtlydyr, çünki olar eşidýärler. Çünki Size hakykatdan-da aýdýaryn: köp pygamberler we dogruçyl adamlar siziň görýän zatlaryňyzy görmegi arzuw etdiler, ýöne görmediler; siziň eşidýän zatlaryňyzy eşitmegi arzuw etdiler, ýöne eşitmediler. Matta 13:13–17.

Köne Ýollar

Şeýle diýýär Reb: Ýollaryň üstünde duruň, serediň, gadymy ýollary sorap biliň, ýagşy ýol nirededigini anyklaň-da, şol ýolda ýörediň; şonda janlaryňyz üçin rahatlyk taparsyňyz. Emma olar: “Biz şol ýolda ýöremiris” diýdiler. Şeýle hem Men üstüňizden gözegçiler goýdum, şeýle diýdim: “Surnaýyň sesine gulak asyň”. Emma olar: “Biz gulak asmarys” diýdiler. Ýermeýa 6:16, 17.

1840–1844-nji ýyllaryň Habary

1840–1844-nji ýyllarda berlen ähli habarlara häzirki wagtda güýçli täsir berilmeli, çünki ugruny ýitiren adamlar köpdür. Habarlar ähli ybadathanalara ýetirilmelidir.

Mesih şeýle diýdi: «Gözleriňiz bagtlydyr, çünki olar görýärler; gulaklaryňyz hem bagtlydyr, çünki olar eşidýärler. Çünki size dogrusyny aýdýaryn: köp pygamberler we dogruçyl adamlar siziň görýän zatlaryňyzy görmegi islediler-de, olary görmediler; siziň eşidýän zatlaryňyzy eşitmegi islediler-de, eşitmediler» [Matta 13:16, 17]. 1843-nji we 1844-nji ýyllarda görülen zatlary gören gözler bagtlydyr.

“Habar berildi. Şeýle hem habary gaýtadan yglan etmekde hiç hili gijä galma bolmaly däldir, çünki döwrüň alamatlary amala aşýar; jemleýji iş ýerine ýetirilmelidir. Gysga wagtyň içinde uly bir iş amala aşyrylar. Tiz wagtda Hudaýyň bellän wagty bilen şeýle bir habar berler welin, ol güýçli bir nalyşa öwürler. Şonda Danyýel öz paýynda durup, şaýatlygyny berer.”

Manuscript Releases, volume 21, 437.

Gabawyň Nyşany

Hezekiýel kitabynda onuň halk görmekden ýüz öwren bir tymsaly “hereket arkaly görkezýän” baş ýagdaýy bar; şeýle hem eşitmekden boýun gaçyran şol halka onuň “gepleýän” baş ýagdaýy hem bar. Hereket arkaly görkezilen tymsal bilen geplemegiň bu iki şaýady baş samsyk gyza hödür edildi. Dördünji bapda ýerleşýän hereket arkaly görkezilen tymsallaryň biri geljek weýrançylygy duýdurýan gabawyň “alamatyny” aňladýar. Hezekiýeliň habary Laodikýa berlen habardyr.

Laodiseýa üçin berlen «alamat» ‘gabawyň alamatydyr’, we ahyrzamanyň gabawy birnäçe şaýat arkaly şekillendirilýär. Mesihniň döwrüniň ýehudylaryna berlen ýeke-täk alamat Ýunusyň alamatydy; ol balygyň garnynda geçen üç günün amal arkaly görkezilen tymsalyny aňladýar.

Şonda kanunçylyklaryň we fariseýleriň käbiri şeýle diýip jogap berdiler: «Mugallym, senden bir alamat görmegi isleýäris». Emma Ol olara şeýle diýip jogap berdi: «Erbet we zynahor nesil alamat gözleýär; emma oňa Ýunus pygamberiň alamatyndan başga hiç bir alamat berilmez. Çünki Ýunus üç gije-gündiz kit balygynyň garnynda bolşy ýaly, Ynsan Ogly hem ýeriň jümmüşinde üç gije-gündiz bolar». Matta 12:38–40.

Ýunusyň Nyşany

Ýunusyň nyşany ölümlerden direlişi hereket arkaly görkezilen bir tymsaldy. Ýahýa hem şol bir hakykaty aňladýar, çünki ol gaýnap duran ýagly gazana taşlanyp, ondan diri çykdy. Şirleriň oýugyndaky Daniýel hem-de Nebukadnesaryň peçindäki şol üç wepaly adam ölümlerden direlişi aňladýar. Bularyň hemmesi Ylham kitabyň on birinji babynda direldilýän ýüz kyrk dört müňi aňladýar.

“Halasgäriň pikirleri indi geçmişi we geljegi synlamakdan gaýdyp geldi. Adamlar öz akyllarynda emele gelen täsirlere boýunça hem-de özlerinde bar bolan nur derejesine görä görenlerini we eşidenlerini düşündirmäge çalyşýan wagtlarynda, ‘Isa jogap berip aýtdy: Bu ses meniň hatyryma däl-de, siziň hatyryňyza geldi.’ Bu Onuň Mesihliginiň iň ýokary subutnamasy, Atanyň Isanyň hakykaty aýdandygyny we Hudaýyň Oglydygyny yglan eden alamatydy. Ýahudylar bu beýik Asmandan gelen şaýatlykdan ýüz döndererlermi? Olar bir wagtda Halasgärden: Bize nähili alamat görkezýärsiň ki, görüp ynalanys? diýip sorapdylar. Mesihniň gullugy boyunca sansyz alamatlar berlendi; emma ynandyrylmaly bolmazlyk üçin olar

gözlerini ýumdular we ýüreklerini gatatdylar. Lazarusyň direlmeginiň iň beýik gudraty olaryň ynamsyzlygyny aýyrmady, tersine, olary has-da beter ýamanlyk bilen doldurdy; indi bolsa Ata sözläninden soň, olar mundan artyk alamat sorap bilmejek bolsalar-da, ýürekleri ýumşamady we olar henizem ynanmakdan ýüz öwürdiler.” Spirit of Prophecy, volume 3, 79.

Lazarus kitiň garnynda Ýunus arkaly ýerine ýetirilen görnüşde direlişiň nyşanydy. Direldilen Lazarus bilen baglanyşykly Atanyň sesi, elbetde, Öz üstüne ynsan tenini alan Mesihiň tebigaty bolan Hudaýlyk bilen ynsanlygyň birleşmesini aňladýar. Hudaýlygyň ynsanlyk bilen birleşmesi ýüz kyrk dört münüň baýdagydyr, hem-de Lazarus Ýaradany ýaradylan bilen birleşdirýän işi amala aşyran direliş güýjüniň nyşanydyr.

“Lazaryň direldilmegi arkaly köp adamlar Isanyň Özine iman etmäge getirildi. Hudaýyň meýilnamasy boýunça, Halasgär gelmezinden öň, Lazaryň ölmegi we mazara goýulmagy gerekdi. Lazaryň direldilmegi Mesihiň täç geýdirilen gudraty boldy, we şonuň netijesinde köp adamlar Hudaýy şöhratlandyrdy.” Manuscript Releases, 21-nji jilt, 111.

Lazarus Ýerusalyma bolan ýeňişli girişi alyp bardy, we ol Ýunus arkaly görkezilýän direlişiň janly “alamaty” bolupdy.

“Mazarda jesedi çüýräp başlan Lazar, emma indi şöhratly erkeklik güýjünde şatlanan ýagdaýynda, Halasgärin münýän haýwanyny alyp barýardy.” Asylaryň Islegi, 572.

Dabaraly girelge Exeter düşelge ýygnagy bilen gabat gelýär; ol on gyz baradaky timsalyň alfa ýerine ýetirilişi bolupdy, şonuň üçin hem Ýunus bilen Lazar baradaky “alamaty” habaryň yglanynyň omega we kämil ýerine ýetirilişi bolan: “Ine, Giýew gelýär!” diýen sözler bilen gabatlaşdyrýar.

“Men köplenç on gyzyň timsalyňa salgylanylýaryn; olaryň başy paýhasly, başy bolsa aklysyzdy. Bu timsal sözün doly manysynda ýerine ýetdi we ýerine ýetiriler, çünki onuň hut şu döwür üçin aýratyn ulanylyşy bar, hem-de üçünji perişdäniň habary ýaly, ýerine ýetdi we zamanyň ahyryna çenli häzirki hakykat bolmagynda dowam eder.” Review and Herald, 1890-njy ýylyň 19-njy awgusty.

Ýunus, Lazarus we Samuel Snouyň Exeterdäki lager ýygnagyna gijä galyp gelmegi Hezekieliň “gabaw alamaty” bilen gabat gelýär. Lazarus Mesihe eşege mündürilip, Iýerusalime girmegine ýolbaşçylyk etdi.

“1844-nji ýylyň awgustynda Exeterde (Nýu-Hempşir) geçirilen lager ýygnagynda Bates ilkinji gezek hödürlenen ‘hakyky ýarygije nidasynyň’ möhüm ýolbaşçylarynyň biridi. Şeýle bolupdyr welin, şol ertir lagerdäki gulluk üçin saýlanan wagyzçy Batesdi. Ol diňleýjilerini wepaly bolmaga ündeýärdi hem-de Hudaýyň diňe olary synagdan geçirýändigini, olaryň garaşylýan wagtda durandyklaryny we şuna meňzeş pikirleri asuda görnüşde ynanýardy; hut şol mahal Samuel S. Snow at üstünde lageriň içine geldi. Snow öz uýasynyň, hanym John Couchyň, gapdalynda orun alyp, Mesihiň bellenen wagtda peýda boljakdygy baradaky ynanjyny gaýtadan beýan etdi. Gaty täsirlenen hanym Couch ýerinden turup: ‘Ine, Hudaýdan bir habarly adam!’ diýip jar çekmek bilen ýygananlary haýran galdyrdy.” Leroy Froom, The Prophetic Faith of our Fathers, 4-nji tom, 549.

1521-nji ýylyň aprelinde Martin Lýuter at çekýän arabada Worms mejlisine gitdi; ol papalyk döp-dessurlaryny we adatlaryny ret etdi hem-de şeýle diýdi: “Mukaddes Ýazgylaryň şaýatlygy ýa-da açyk akyl bilen ynandrylmasam... men hiç zady yzyna alyp bilmerin hem-de aljak däl, çünki wyždana garşy gitmek ne howpsuzdyr, ne-de dogrudyr. Men şu ýerde durýaryn. Mundan başga zat edip bilmeýärim. Hudaý maňa kömek etsin. Amin.”

Fariseýler Mesihini dabaraly girişine garşy bolanlary ýaly, papalyk häkimiýetleri-de Lýuteriň girişine garşy boldular. Soňra Lýuter adyny üýtgetdi (bu möhürlenmegiň nyşanydyr) we german diline Täze Ähti terjime edýän wagty gizlenip saklandy. Onuň Worms Dietindäki çykyş etmegi şol döwrüň ybadathana-döwlet häkimiýetleri tarapyndan çykarylan ölüm permanyna alyp baran Ýarygije Nalyşyny öňden görkezdi; şeýlelik bilen ol Ýekşenbe kanunynyň nyşany boldy. “Junker Jörg” ady astynda on aý gizlenenden soň, häkimiýetlerden gelyň howp üýtgäpdi; bu esasan bozuk Karl V-niň ýüzbe-ýüz bolan iki harby meselesi bilen baglanyşyklydy. Şol iki harby howp Fransiýa we Yslamdy; olar häzirki wagtda adamzadyň garşysyna durýan şol bir mukaddes däl sosializm bilen Yslamyň bileleşigini aňladýardy.

Ýerdäki Hudaýyň işi, her bir beýik reforma ýa-da dini hereketde, asyrdan asyra täsin bir meňzeşligi görkezýär. Hudaýyň adamlar bilen alyp barýan işiniň ýörelgeleri hemişe birdir. Häzirki döwrüň möhüm hereketleriniň geçmişdäki hereketlerde öz meňzeşi bar, hem-de öňki asyrlardaky ybadathananyň tejribesi biziň öz döwrümüz üçin örän gymmatly sapaklary berýär.»
The Great Controversy, 343.

Lazarusyň ýolbaşçylyk eden eşegi Mesih Iýerusalime getirdi, at goşulan araba Lýuteri Wormsdaky Diete alyp bardy, hem-de bir at Snowy Exeterdäki lager ýygnagyna getirdi; şeýlelikde, “Equus” urugyna degişli “Equidae” maşgalasynyň agzalary bolan eşegiň we atyň ikisiniň hem Gijäniň ýaryndaky Çagyrys habarynyň nyşanydygy görkezildi.

Eý, Sion gyzy, juda şatlan; seslen, eý, Iýerusalim gyzy: ine, Patyşan saňa gelyär; Ol adyldyr we halas ediş getirýändir; pesgöwünlidir, eşege, hatda ýaş eşege, ýagny eşegiň taýyna münen gelyär. Zakariýa 9:9.

Ýarygijäniň nalyş habarynyň alamaty — Yslamyň nyşanlary bolan eşegiň ýa-da atyň gelmegidir. Ýarygijäniň nalyşynyň hakyky habarynyň saýlanyp alnan ilçisi, Mesihini eşegiň üstünde gelşi bilen sazlaşyklykda, atyň üstünde geldi. Ahyrky günlerdäki “gabaw” Ellen Uaýtyň Neşwil şäheriniň “ot toplary” bilen urulmalydygy baradaky kesgitlemesiniň berjaý edilmegi bilen bellenyär.

Gabaw näme üçin Neşwiliň odly şarlaryndan başlanýar? Munuň sebäbi, Hudaýyň pygamberlik Sözünde Yslamyň eşek we at bilen şekillendirilýändigini üçinmi?

Smyrna

Imperator Neron miladynyň 64-nji ýylynda Rim şäheri ýakylanda Smyrna ýygnagynyň başlangyjyny alamatlandyrýar. Bu sene miladynyň 313-nji ýylynda Milan permany bilen tamamlanan iki yüz elli ýyllyk döwürde amala aşyrylan mesih ýygnagyna garşy yzarlamanyň başlangyjyny alamatlandyrýar. Haýwanyň şekiliniň emele gelmegi ýakyn wagtda geljek ýekşenbe kanunynda haýwanyň nyşany bilen beýan edilýän omega ýolbelligi bilen tamamlanýan bir döwri

girizýän alfa ýolbelligini aňladýar. Bu döwür “permanlar” bilen başlanýan hökmünde kesgitlenýär.

Eger okyjy geljekde ýakyn wagtda boljak göreşde ulanyljak güýçleri düşünmek islese, onuň etmeli zady diňe Rimiň geçen asyrlarda şol bir maksat üçin peýdalanan serişdeleriniň ýazgysyny yzarlamakdyr. Eger ol papistler bilen protestantlaryň birleşip, olaryň ynanç taglymatlaryny ret edýänler bilen nähili çemeleşjekdigini bilmek islese, goý, Rim tarapyndan Şenbe gününe we ony goraýanlara garşy görkezilen ruhy görsün.

“Patyşalyk permanlary, umumy geňeşler we dünýewi häkimiýet tarapyndan goldanýan ybadathana düzgünnamalary butparaz baýramyň hristian dünýäsinde hormatlanan ornuna ýetmegine alyp baran başgançaklar boldy. Ýekşenbe gününe eýerilmegini mejbury eden ilkinji açyk çäre Konstantin tarapyndan çykarylan kanun boldy. (Miladydan soň 321-nji ýyl; 53-nji sahypa üçin Goşundy belligine serediň.) Bu perman şäher ilatyndan ‘günüň hormatly gününde’ dynç almagy talap edýärdi, emma oba adamlaryna ekerançylyk işleri bilen meşgullanmagyny dowam etdirmäge rugsat berýärdi. Aslynda butparaz kanun bolsa-da, ol imperator tarapyndan hristiançylygy diňe ady boýunça kabul edenden soň ýerine ýetirilip başlandy.” The Great Controversy, 574.

Smirna ýygnaгыndan Pergam ýygnaгыna geçişi bellän ilkinji şalyk permany milady 313-nji ýylda çykarylan Milan permanydy. Ol milady 321-nji ýylyň ilkinji ýekşenbe kanunyna elten ilkinji ädimi aňladýardy. Iýerusalimiň weýran edilmegi ýekşenbe kanunynyň nusgasydyr, we iki pygamberlik şaýady weýrançylykdan öň bolan gabawy görkezýär. B.e. öňki 587-nji ýylda Wawilonyň üçünji gabawy we milady 70-nji ýylda Rimiň ikinji gabawy bilen aňladylan şol iki gabaw, ýekşenbe kanunynyň ýolbelgisinden öň gelýän ýolbelginiň pygamberlik gabawydygyny görkezýär.

Nebukadnesar Ýehogim, soň Ýehoyakin we ahyrynda Sidkiýa garşy gabaw goýdy. Sestiýus biziň eramyzyn 66-njy ýylynda gabaw goýdy we Isa tarapyndan ybadathana berlen alamaty berjaý etdi; edil şonuň ýaly-da, miladydan öňki 587-nji ýylyň üçünji gabawy Ezekeiliň aýalynyň ölümi bilen bagly alamaty özünde saklaýardy. Iýerusalimiň weýran edilmeginiň önünden gelýän ýolgörkeziji bir gabawdyr, şeýle-de ol bir “alamatdyr.” Miladydan soňky 321-nji ýylyň ýekşenbe kanunynyň önünden gelen ýolgörkeziji Milan Permany bolup, şol ýerde ýazgarylşy bolmadyk bir ybadathanadan (Smirna) ylalaşyga düşen ybadathananyň nyşany bolan Pergama geçiş bolup geçdi.

Şeýlelikde, Milan permany pygamberlik gabawynyň başlangyjydyr we ol hem alamatdyr. Şeýle hem ol bir yüz kyrk dört müňüň Laodikýa hereketiniň bir yüz kyrk dört müňüň Filadelfiýa hereketine geçýän ýerini görkezýär.

Filadelfiýa we Smýrna, Ylham kitabyndaky ýedi ýygnaгыň içinde ýazgarylmaýan diňe iki ýygnaгы aňladýar. Bu hakykat bolsa öz gezeginde şol geçişi, söweşiji ýygnaгыň ýeňiji ýygnağa geçişi hökmünde kesgitleýär. Ol geçiş Milan Permany bilen gabat gelýär; şol ýerde yüz kyrk dört müňüň ahyrzamandaky hereketi, ýediniň içinden bolan şol sekizinji ýygnağa öwrülýär. Filadelfiýa we Smýrna, özleriniň Ýehudy bolandygyny öňe sürýän, emma hakykatda Şeýtanyň sinagogasyndan bolanlar bilen göreşýän diňe iki ýygnağdyr.

313-nji ýyldaky şol ýol belgisi hem 1844-nji ýylyň 12–17-nji awgustynda geçirilen Exeter çadyr ýygnaгы bilen gabat gelýär. Çadyr ýygnaгы tamamlananda, bu habar 1844-nji ýylyň 22-nji

oktýabrynda gapy ýapylýança, deňiz joşguny ýaly bolup Amerikanyň Birleşen Ştatlarynyň gündogar kenarýakasy boýunça ýaýrap gitdi.

Hereket tolkundy tolkun kimin, bu hereket bütin ýurdy gurşap aldy. Ol şäherden şähre, obadan oba, hatda uzakdaky oba ýerlerine çenli baryp ýetdi, ta Hudaýyň garaşýan halky doly oýanylýança. Bu yglan önünde fanatizm, dogýan günün önünde irki aýaz ýaly, ýok boldy. Ynananlar öz şübheleriniň we aladalarynyň aýrylandygyny gördüler, umyt bilen gaýrat olaryň ýüreklerini janlandyrdy. Bu iş, Hudaýyň Sözüniň we Ruhunyň dolandyryjy täsiri bolmazdan ýüze çykýan ynsan joşguny bilen hemişe görünýän aşa çäklerden azatdy. Ol, gadymy Ysraýylyň arasynda, Onuň hyzmatkärleriniň käýinç habarlaryndan soň gelýän pesgöwünlilik we Rebbe dolanmak döwürlerine häsiýeti boýunça meňzeşdi. Ol her döwürde Hudaýyň işini alamatlandyrýan häsiýetleri göterýärdi. Onda joşgunly şatlyk azdy, emma onuň ýerine ýüregi çuňňur synlamak, günäni boýun almak we dünýäni terk etmek bardy. Reb bilen duşuşmaga taýýarlyk görmek, ejir çekýän ruhlaryň agyr ýüki boldy. Onda yzygider dogma hem-de Hudaýa doly we şertsiz bagyşlanmak bardy.” Uly Dawalyş, 400, 401.

1844-nji ýylyň 22-nji oktýabrynda gapynyň ýapylmagy ýakyn wagtda geljek ýekşenbe kanunynyň nusgasydyr, hem-de 22-nji oktýabrdaky ýapyk gapydan ön gelen ýolgörkeziji Exeter çadyr ýygnagydy. Şonuň üçin Exeter çadyr ýygnagy Milan Permany bilen gabat gelýär. Şeýle hem ol Mesihniň dabaraly girişine gabat gelýär.

“Ýarygije ýarylan çagyryş şeýle bir derejede deliller arkaly ýaýramady, ýogsa Mukaddes Ýazgylardan getirilen subutnamalar açyk hem gutarnyklydy. Onuň bilen bilelikde jany herekete getirýän, itergi berýän bir güýç bardy. Onda hiç hili şübhe-de, sorag hem ýokdy. Mesihniň Ýerusalime şanly giriş etmegi pursatynda, baýramy berjaý etmek üçin ýurduň ähli künjeklerinden ýygnanan halk Zeýtun dagyna üşşüpdi; olar Isany ugratýan mähellä goşulanda, şol pursadyň ylhamyny kabul edip, “Rebbiň ady bilen gelýän mübäreke bolsun!” diýen gykylygy has-da güýçlendirmäge gatnaşdylar. [Matta 21:9.] Edil şonuň ýaly-da, Adventist ýygnaklaryna gelen imansyzlar—käbiri bilesigeliçlikden, käbiri bolsa diňe masgaralamak üçin—“Ine, Güýew gelýär!” diýen habara ýoldaş bolan ynandyryjy güýji duýdular.” Ruhý pygamberlik, 4-nji tom, 250.

Milan Permany şol pygamberlik gabawyny alamatlandyrýar; ol gabaw ön Nebukadnesar tarapyndan b.e. ön 587-nji ýylda we Kestiý tarapyndan bolsa 66-njy ýylda nyşanlandyrylypdy. Şol iki gabaw degişli ýagdaýda Iýerusalimiň b.e. ön 586-njy ýylda we 70-nji ýylda weýran edilmegine getiripdi. Kestiýiň gabawy tamamlandy, we üç ýarym ýyldan soň gabaw Titusyň ýolbaşçylygy astynda täzeden başlandy; şeýlelikde, alfa häkimi bolan rim hökümdary bilen başlanýan we omega häkimi bolan hökümdar bilen tamamlanýan pygamberlik döwrüni berdi. Şol üç ýarym ýyl Iýerusalimiň papalyk tarapyndan depelenmegini, şeýle hem papalygyň ölüm howply ýarasynyň sagaldyljak we onuň ýene-de üç ýarym simwolik ýyl hökümi sürjek ýakyn wagtda geljek Ýekşenbe kanunyny aňladýar.

Emma ybadathananyň daşyndaky howlyny taşla, ony ölçe-me; çünki ol butparazlara berlendir; olar mukaddes şähri kyrk iki aýlap aýak astyna salarlar. Ylham 11:2.

538-nji ýylda, soňra bolsa ýetip gelýän ýekşenbe kanuny bilen Ýerusalimiň depelenip basylmagy başlanýar. Şol iki ýekşenbe kanuny, Beýik Konstantiniň ilkinji ýekşenbe kanunyny çykaran 321-nji ýyly bilen şekillendirilipdi. 538-nji ýylda papalyga, Kestiýusdan Titusa çenli bolan taryh bilen şekillendirilişi ýaly, üç ýarym ýyl dowamynda Hudaýyň ýygynagyny yzarlamak (depeläp basmak) ygtyýary berildi. 538-nji ýylda papalyk Orlean şäheriniň üçünji geňeşinde ýekşenbe kanunyny çykardy. Tizden geljek ýekşenbe kanuny, papalyga ybadathanany depeläp basmak (yzarlamak) ygtyýarynyň ýene bir gezek haçan berilýändigini görkezýär.

313 321-nji ýylda ilkinji ýekşenbe kanunyna getiren ilkinji permany görkezýär. Soňra, 330-njy ýylda imperiýa pygamberlik taýdan gündogar we günbatar bolup iki bölündi; şeýlelikde, Amerikanyň Birleşen Ştatlarynda alfa ýekşenbe kanuny bilen başlan we yzarlanma hem-de depelemek döwri bolan papalygyň “kyrk iki” simwolik aýlyk yzarlanmasynyň ikinji döwriň omega jemlenişini belläp geçdi.

Soňra üçünji perişde olaryň yzyndan gelip, uly ses bilen şeýle diýdi: Eger-de kim haýwana we onuň şekiline sežde etse hem-de onuň nyşanyny maňlaýyna ýa-da eline kabul etse, şol hem Hudaýyň gaharynyň şerabyny — gazabynyň käsesine garyndysyz guýlan şeraby — içer; hem ol mukaddes perişdeleriň huzurynda we Guzynyň huzurynda ot hem kükürt bilen azap ediler. Olaryň azabynyň tüssesi ebedilikden-ebedilige çykýar; haýwana we onuň şekiline sežde edýänler hem-de onuň adynyň nyşanyny kabul edýänler gije-gündiz rahatlyk tapmazlar. Ine, mukaddesleriň sabyrlylygy şu ýerde görünýär: Hudaýyň buýruklaryny we Isanyň imanyny saklaýanlar şulardyr. Ylham 14:9–12.

Düzlük

“Milanyň” latynça manysy düzlükleriň ortasy diýmekdir. Gündogar bilen günbataryň arasynda, 313-nji ýylda günbataryň Konstantini gündogaryň Lisiniusy bilen bileleşik gözledi. Perman gündogar bilen günbatary birleşdirmek synanyşygyny aňladýardy, hem-de bu perman şertnama nikasy arkaly tassyklanyldy, ýagny Konstantiniň öweý uýasy Konstantiýa Lisiniusy durmuşa çykdy. Şeýle-de bolsa, edil Daniel on birinji bapdaky demirgazygyň Selewkiler bilen günortanyň Ptolemeýiniň arasyndaky ilkinji şertnama nikasy ýaly, bu nika-da şowsuzlyga sezewar bolmaga ýazgyn edilipdi, çünki “gündogar gündogardyr, günbatar günbatardyr, we bu ikisi hiç wagt birikmez” diýýän köne nakylyň manysy amala aşyryldy.

“330” ýyly Danieliň on birinji babynyň ýigrimi dördünji, ýigrimi ýedinji we ýigrimi dokuzynjy aýatlarynda gönüden-göni görkezilýär. Bu ýagdaý 313-nji ýyldan 330-njy ýyla çenli bolan on ýedi ýyly Danieliň on birinji babynyň pygamberlik çyzygyna girizýär, hem-de pygamberlik zerurlygy boýunça şol bapdaky ilkinji şertnama nikasyna meňzeş hökmünde 313-nji ýylda gündogar bilen günbataryň arasynda baglaşylan şol şertnama nikasyny kesgitleýär.

Danyýlyň on birinji babyndaky pygamberlik öz doly ýerine ýetmegine tas ýetipdir. Bu pygamberligiň ýerine ýetmesi hökmünde bolup geçen taryhy wakalaryň köpüsi gaýtadan gaýtalanar. Manuscript Releases, number 13, 394.

M.ö. 261–246-njy ýyllarda höküm süren Antiohus II Theos ilkinji aýaly Laodike I-ni goýup, Müsüriň Ptolemeý II Filadelfusynyň gyzy Berenike bilen durmuş gurdy. Bu nikalaşma M.ö. 252-nji ýylda Ikinji Siriýa urşuny tamamlan parahatçylyk ylalaşygynyň bir bölegi bolupdy. Şondan soň Konstantin 324-nji ýylda Lisiniýany ýeňende, edil Antiohus bilen Berenikäniň nikasynyň hem tamam bolşy ýaly, bu nikalaşma-da tamamlandy; çünki ilkinji aýaly Laodike M.ö. 246-njy ýylda Antiohusy zäherläp öldürdi. Ikinji Siriýa urşunyň soňuny bellän şol nika, Antiohusyň öldürilmegi we şondan soň Berenikäniň, onuň çagasynyň hem-de müsürli ýaranlarynyň öldürilmegi Üçünji Siriýa urşunyň başlangyjyny belläpdi. 313-nji ýylyň şertnama nikasy Smyrna ybadathanasy bilen aňladylýan yzarlama döwrüni tamamlap, Pergamos ybadathanasy bilen aňladylýan ylalaşyk döwrüni başlatdy.

Selewkileriň taryhynyň başyndaky nikä, Selewkiler imperiýasynyň ahyryndaky şertnama nikasyna şekil boldy; şol wagtda Beýik Antiýohus öz gyzy Kleopatra I-i Ptolemeý V Epifanesä berdi. Bu nika miladydan öň 193-nji ýylda Rafýada boldy, emma demirgazygyň patyşasy bilen günortanyň patyşasynyň arasynda bolan ilkinji şertnama nikasy ýaly, bu bileleşik hem tizden soň tamam boldy. Selewkiler imperiýasynyň alfa we omega şertnama nikalary, soňra Danyýel on birinji bapdaky pygamberlik taryhynda agzalýan şertnama nikasyna şekil bolýar; şol wagtda miladydan öň 40-njy ýylda Oktawian öz uýasy Oktawia Minory Mark Antoniýe berdi. Mark Antoniý bilen Oktawian, miladydan öň 44-nji ýylda Ýuliý Sezaryň öldürilmegi bilen başlan, Rimiň gündogar we günbatar sebitleriniň üstündäki häkimiýet ugrundaky göreşde boldular. Brundizium şertnamasy miladydan öň 40-njy ýylda şol nikada güýje girizildi, we sekiz ýyl soň, miladydan öň 32-nji ýylda, Mark Antoniý resmi taýdan Oktawiadan aýrylyp, miladydan öň 31-nji ýylda Aktium söweşine getirdi; şol ýerde Mark Antoniý hem-de Kleopatra, (iň soňky Kleopatra hut özi), ikisi-de soňuna ýetdi.

Selewkiler imperiýasynyň omegalyk nikalaşyk şertnamasy ilkinji Kleopatrany ýüze çykardy; ol soňky Kleopatranyň nyşany boldy, onuň nesil ugry bolsa miladydan öňki 40-njy ýylda Rim imperiýasynyň pygamberlik alfalyk nikalaşyk şertnamasyna baglanyşyk döredýän halka emele getirdi. Şol üç şertnamalaýyn nika Milanyň Permanasynyň şertnamalaýyn nikasynyň nyşanydyr. Milanyň Permanasy pygamberlik gabawynyň başlangyjyny alamatlandyrýar, ol pygamberlik nyşanyňny aňladýar, ol dogry ýygnağyň nädogry ýygnaga geçişini belleýär, şeýlelikde ýediniň sekizinji bolmagy baradaky syr bilen gabat gelýär. Ol urşy tamamlýan şertnamalaýyn nikany belleýär, şertnamalaýyn nikanyň aýrylyşmagyna çenli; şeýlelikde urşuň başlangyjyny belleýär. Iki Rim nikasynda aýrylyşma imperiýanyň birleşmegine getirýär. 313-nji ýyl şeýle hem Exeter düşelge ýygnağyny belleýär; ol ýerde Ýarygije Gykylygynyň habarynyň yglan edilmegi başlanýar we ol 22-nji oktyabrdaky ýapyk gapyga alyp barýar.

Bu hakykatlara indiki makalada hem garamagy dowam etdireris.